ایران زمین

هنر احرامی‌بافی یکی از نمونه‌های موفق پیشرفت و تغییر کاربری در استان خوزستان است

از لباس احرام تا جانماز

لیلا شوقی
خبرنگار

تا همین چند سال پیش، زمانی که مدرنیته سایه خودش را روی همه چیز از خوراک تا پوشش نینداخته بود، همه کارها با دست بشر تولید می‌شد. فرقی هم نداشت که این ساخته بشری وسیله ارتباطی باشد یا پارچه لباس محرم شدن. هنری که با نام احرام‌بافی شناخته می‌شود و جزو زیرشاخه‌های نساجی کشور است. احرام‌بافی در استان جنوب غربی، یعنی خوزستان پهناور انجام می‌شود؛ پارچه‌ای که با وجود مدرنیته هنوز حیات دارد و با تغییر کاربری و تنوع در کاربردها، همچنان مشتاقان زیادی را برای استفاده دارد.

احرام‌بافی در لغت: احرام بافی یکی از رشته‌های پارچه‌بافی سنتی است. پارچه‌ای که از الیاف پشم و پنبه بافته می‌شود و چون به عنوان پوشش احرام در اجرای مناسک به کار برده می‌شد، احرامی نامیده شد. پارچه احرام با تار و پودی از پنبه است که معمولا در اندازه‌های ۷۰×۱۰۰ و ۹۰×۱۲۰ سانتی‌متر تولید می‌شود. در قدیم هم احرامی با عرض ۷۰ سانتی‌متر دارای ۲۲چله و با عرض ۹۰ سانتی‌متر با ۲۸ چله تولید می‌شد. این روزها، احرامی نه جنبه لباس احرام که در کاربرد دیگری استفاده می‌شود. استفاده به عنوان سجاده، زیرانداز، روپله‌ای، رومبلی، رومیزی، کیف، پشتی، روتختی، پادری و روفروشی از کاربردهای آن است.

جغرافیا: از مهم‌ترین مراکز بافت احرامی‌بافی شهرهای شوشتر، دزفول، بهبهان، سوسنگرد و مسجد سلیمان است.

تاریخچه: عمر احرامی‌بافی، به اندازه پیدایش

نساجی سنتی، یعنی حدود ۷۰۰۰ سال پیش است. این نوع بافت پارچه درواقع از زیرشاخه‌های جاجیم‌بافی است؛ پارچه‌ای که در استان خوزستان تولید می‌شود.

وسایل موردنیاز: در بافت این پارچه وسایل متنوعی مانند، دول‌او (گردونه)، بلول (ماسوره)، دک بلول گرنی (دوک ماسوره پیچ)، پره دک (چرخ دوک)، جیرجیرک (قرقره)، مکو (ماکو) و میل دک‌ها (میل دوک) استفاده می‌شود. دستگاه احرام‌بافی چوبی است و همه کارها هم دستی انجام می‌شود.

مراحل بافت: مراحل بافت احرامی‌بافی زیاد زمانبر نیست و مراحل متنوعی دارد.

◆ **ایجاد دهنه کار:** نخ‌های تار و پود، باید به اصطلاح با هم درگیر شوند تا احرامی بافته شود. تقسیم نخ‌ها به دو دسته در این مرحله انجام می‌شود. تقسیمی که با کمک پا و فشاری که به دستگاه وارد می‌کند، انجام می‌شود. شلی یا سفتی پارچه با شدت فشار احرام‌باف تنظیم می‌شود.

◆ **پودگذاری:** یکی از کارهای مهم در پارچه‌بافی است که مسلما در احرام‌بافی هم انجام می‌شود تا تار و پود بتوانند، بافته شوند.

◆ **دفه زدن:** بعد از پودگذاری، دفه زدن انجام می‌شود. احرامی در این مرحله، به نخ‌های پود فشار می‌آورد تا نخ‌ها یکنواخت و منسجم شوند.

◆ **فشار آوردن به پاخو:** در مجموع در بافت احرامی، دو بار به پاخو (دار پارچه) فشار وارد می‌شود تا اندازه پارچه مشخص شود. یکی از آنها در ابتدا و دیگری بعد از دفه‌زدن است.

◆ **تاباندن منسوج به دور نورد:** روش بافت احرامی به این شکل است که بعد از ۴۰ سانتی‌متر بافت، بخش بافته شده، باید به دور نورد پیچیده شود. درواقع مانند بسیاری از بافت‌های سنتی ایرانی، برای پیچیدن بخش بافته شده هم، چله‌ها باید به سمت بافنده حرکت کند. مانند بسیاری از بافت‌های ایرانی مانند گلیم و جاجیم، احرامی برای این که بین بافت و لبه، فاصله‌ای نیفتد، لبه بخش بافته شده را به کناره‌های دستگاه‌ها متصل می‌کند، کاری که اگر انجام نشود، ادامه بافندگی دیگر ممکن نمی‌شود.

◆ **قرارگیری متید:** احرامی برای جلوگیری از جمع شدن بافته و تثبیت پهنا در زمان بافندگی، سوزن‌هایی را روی دو لبه دار بافندگی قرار می‌دهد تا از جمع شدن پارچه جلوگیری کند.

نقش احرامی‌بافی: در احرامی‌های اصیل خوزستان، نقش مایه‌هایی اختصاصی با الهام از فرهنگ قومی منطقه خوزستان است. اغلب نقش‌های این پارچه، ریشه‌ای هندسی و متقارن دارند. به خاطر ماهیت بافت این نوع پارچه، اجرای نقوش گردان یا منحنی امکان‌پذیر نمی‌باشد. رایج‌ترین نقش‌های احرامی، مستطیل، راه‌راه، لوزی، پروانه، خشتی، محراب، حوض، کاج، دندانه موشی، شانه، خشت، آجرکار و عروس هستند.

احرامی که در استان خوزستان تولید می‌شود کاملا متفاوت از آنچه در یزد بافته می‌شود، است.

تفاوت‌های احرامی‌بافی در نقاط مختلف ایران

از احرامی خوزستان تا احرامی یزد

نام احرامی، در استان یزد هم شنیده می‌شود؛ یزدی‌ها هم پارچه و بافتی با نام احرامی دارند، اینها همه در حالی است که احرامی یزدی با احرامی خوزستانی فرق دارد. احرامی که صادر هم می‌شود و مورد طبع همسایه‌ها هم است و به عنوان یکی از سوغاتی‌های خاص استان پهناور مورد استفاده می‌شود.

◆ در استان یزد هم که شهر پارچه‌بافی کشور است، هنری به نام حرمی وجود دارد که به عنوان نام احرام بافته می‌شود. مواد اولیه، ابعاد، نقش و رنگ‌بندی این نوع پارچه اما با احرامی خوزستان متفاوت است.

◆ احرامی‌بافی مورد علاقه زائران عراقی است و بسیاری از زائران عراقی این پارچه را به عنوان سوغات می‌خرند.

◆ درست است که کاربرد استفاده احرامی‌بافی متفاوت شده است و امروز کسی از این پارچه به عنوان لباس احرام استفاده نمی‌کند، اما این پارچه توانسته است، کاربرد جایگزین خود را به راحتی پیدا کند. به خاطر همین، سالانه حدود صد نفر در مراکز آموزشی استان خوزستان، بافت احرامی‌بافی را یاد می‌گیرند.

◆ پارچه احرامی اغلب در دورنگ بافته می‌شود. رنگ‌های سیاه و سفید از رنگ‌های باستانی و قدیمی این پارچ هستند. رنگ‌های سبز، سفید، قرمز و سبز، چهار رنگی هستند که این روزها در کنار رنگ‌های قدیمی استفاده می‌شوند.

◆ احرامی‌باف، کسی که پارچه را می‌بافد، روزانه می‌تواند حدود چهار احرامی به اندازه ۷۰×۱۰۰ سانتی‌متر تولید کند.

◆ به جز تنوع در رنگ، احرامی‌بافی، در شیوه بافت تغییری نکرده است.

◆ مانند بسیاری از بافت‌های ایرانی، در احرامی‌بافی، بافنده از نقشه استفاده نمی‌کند و نقشه‌ها و حتی رنگبندی زاییده ذهن خلاق اوست. لوزی، نقشی است که احرام‌باف‌ها به آن علاقه زیادی دارند.

آگهی مفقودی

سند و فاکتور فروش خودرو سواری سمند LX مدل 1389 به رنگ سفید، به شماره پلاک ۱۱ ب ۱۵۶ ایران۴۵، شماره موتور 14789006036 و شماره شاسی NAACR1HS0AF710591 به نام سپیده امیرسیف الدینی فرزند احمد با کد ملی ۲۱۴۱۹۸۳۵۴۱ مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

آگهی مزایده

آموزشگاه علمی تخصصی شهید چمران ناجا در نظر دارد، بوفه آموزشگاه را در قالب اجاره به مدت یکسال واگذار نماید.
آدرس: کرج، جاده قزلحصار، روبروی زندان قزلحصار، آموزشگاه چمران
رئیسوندی ۰۹۱۶۶۶۷۹۵۳۸
شیری ۰۹۳۷۱۶۷۱۶۱۷